

การแบ่งปัน

Share

นายสมเกียรติ นัตรชัยยศ

ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นางสมปอง มิสสิตะ

หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสามารถเทียบเคียงได้กับการแบ่งปันซึ่งเป็นสังคมที่ดำรงแบบไทย หากเมื่อนำการแบ่งปันไปผนวกกับความก้าวหน้าของวิทยาการคอมพิวเตอร์ในยุคที่เรียกว่า Web 2.0 ทำให้สมาชิกของข่ายงาน หรือข้ามข่ายงาน รวมทั้งปัจเจกบุคคลสามารถทำงานร่วมกัน และแบ่งปันสารสนเทศได้อย่างง่าย โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่และระยะทาง บทความนี้เสนอกรณีศึกษาของการแบ่งปันเว็บไซต์ใน Delicious และ การแนะนำหนังสือใน Goodreads ซึ่งเป็นความร่วมมือที่ทุกห้องสมุดสามารถทำได้ง่าย มองเห็นภาพการทำงานแบบเครือข่ายและแบ่งปันสารสนเทศร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ

ชั้นหนังสือออนไลน์ / เว็บไซต์ / ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด / เครือข่ายทางสังคม / บริการเชิงรุก / การแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศ

ABSTRACT

The collaboration between libraries is a kind of sharing on the base of very appreciates Thai traditional culture. When the sharing is combined to the Internet Technology in the age of Web 2.0 makes the members of library networking, in and between libraries and including individual, are able to work together and share information simply and free from time limit, location and distance. There are many websites those present functions of sharing such as Delicious helps in collecting and managing the links with marked tags or key words. The suggestion and discussion on interested books are the functions of Goodreads website. This can be seen as the image of networking and sharing of information in real between libraries members.

KEYWORDS

library collaboration / website / resource sharing / Delicious / Goodreads

แนวคิด

แนวคิดหลักของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดคือ “ร่วมกัน” ตั้งแต่ทำงาน ใช้ทรัพยากรและสร้างงาน เพื่อความ “คุ้มค่า” ของงบประมาณและเวลา และ “แลกเปลี่ยนเรียนรู้” วิธีการทำงาน แนวคิด และทัศนคติ

เมื่อรวมตัวกันเป็นข่ายงานแล้ว มักจำแนกให้มีคณะทำงาน ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่มีอยู่ในห้องสมุดเช่น งานพัฒนาทรัพยากร งานบริการ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานวารสาร หรืออาจจะมียานอื่นที่แสดงเอกลักษณ์พิเศษของข่ายงาน เช่น งานข้อมูลท้องถิ่น ของข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) หรือจัดตั้งเป็นคณะทำงานเฉพาะกิจ

จากนั้นแต่ละคณะทำงานที่ตั้งขึ้นก็จะไปทำงาน “ด้วยกัน” โดยไปช่วยกันสร้าง ทำ พัฒนา รวมทั้งคิดนวัตกรรมให้กับสมาชิก แล้ว “แบ่งปัน” ให้กันหรือเปิดกว้างให้ทุกคนเข้าใช้ เช่น ฐานข้อมูลข้อมูลเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยของอาจารย์ หนังสือหายากในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (ThaiLIS) เป็นต้น เครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด จะใช้การประชุมเป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนงาน ด้วยการกำหนดว่าในหนึ่งปีจะมา “พบ” กันกี่ครั้ง เมื่อไร และที่ไหน แล้วนำ “งาน” มาเสนอต่อความก้าวหน้า ระดมสมองนำกลับเพื่อดำเนินการ หรือนำเสนองาน ซึ่งเป็นวงจรหมุนเวียน จนกว่างานจะลุล่วง

เมื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาทำให้วงการห้องสมุดได้ใช้เครื่องมือต่างๆ ผ่านโลกของออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงานเบื้องหลังและงานเบื้องหน้า เช่น การสั่งซื้อหนังสือออนไลน์ การใช้อีเมลล์เพื่องานบริการยืมระหว่างห้องสมุด ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การสร้างฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึงการสร้างและให้บริการผ่านเว็บไซต์

web 2.0 ทำให้สังคมเปลี่ยนกลายเป็นโลกของเครือข่ายสังคม (social networking) ทำให้ผู้คนสามารถสื่อสาร แลกเปลี่ยนและเรียนรู้กันได้ง่ายขึ้น ผู้รู้ได้สร้างเครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกกับกิจกรรมดังกล่าว ไม่ว่าสิ่งที่ต้องการนั้นจะเป็นเรื่องของ รูปภาพ สไลด์ ความคิด ความรู้สึก ความชอบ เอกสาร เนื้อหา รวมไปถึงความเป็นส่วนตัว

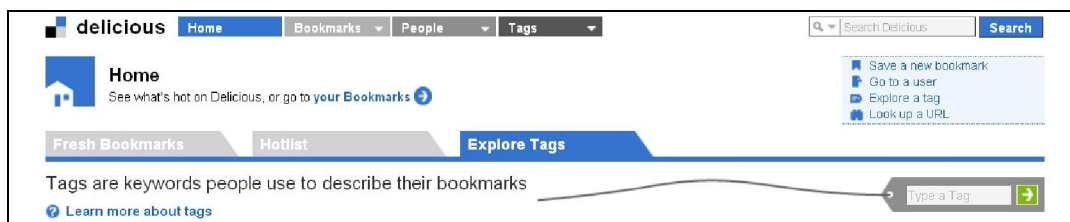
รูปภาพจาก <http://lonewolfiblibrarian.wordpress.com>

เมื่อมองโลกของเครือข่ายสังคม เทียบเคียงวัฒนธรรมการแบ่งปันของไทย แล้วโยงไปถึงความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ทำให้มองเห็นว่า “โลก” ที่จะขีดวงว่าเล็กหรือใหญ่ขนาดไหนก็ตาม ล้วนต้องมีการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของสมาชิก การเยี่ยมเยียนของคนในครอบครัว เห็นถึงความผูกพัน การลงแขกเกี่ยวข้าวของคนในหมู่บ้านเพื่อแบ่งปันแรงงานและน้ำใจ การทำงานในเครือข่ายห้องสมุดเพื่อแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสื่อสารทั้งกับคนที่รู้จักและไม่รู้จักผ่านเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกอนุของโลกล้วนมีทั้งแง่บวกหรือแง่ลบ อยู่ที่ผู้หยิบใช้ต้องรู้จักเลือก รู้เท่าทัน และนำมาใช้ ปรับ เปลี่ยนให้เข้ากับชีวิตของตน เพราะ “สังคม” ทุกระดับล้วนเรื่องราวมากมาย และมีผลกระทบต่อสังคมทั้งในแง่บวกหรือลบ

งานบริการบางอย่างในห้องสมุดสามารถใช้เครือข่ายสังคม ช่วยกันสร้างงานได้ เพราะในโลกนี้ไม่มีอะไรที่ห้องสมุดไหนจะรู้ เกือบ ให้บริการหมดทุกเรื่อง ที่ทำงานแบบร่วมมือกันไม่ได้ โดยง่าย ไม่ค่อยข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่

สิ่งที่ต่างจากความร่วมมือแต่เดิมคือเกิดความเท่าเทียมของเนื้อหา โดยใช้กูเกิ้ลเป็นเครื่องมือค้นคืนสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ มีความต่างในศักยภาพ ประสบการณ์และชั้นเชิงเป็นยุทธวิธีในการได้มาความร่วมมือที่เกิดจากความต่างในเรื่องของความถนัดตามสาขาวิชาที่แต่ละแห่ง ความสนใจในการใช้เครื่องมือ ความชอบและทัศนคติส่วนบุคคล หากได้มาหลอมรวมกันจะทรงไว้ซึ่งความรอบด้านและเติมเต็มซึ่งกันและกัน

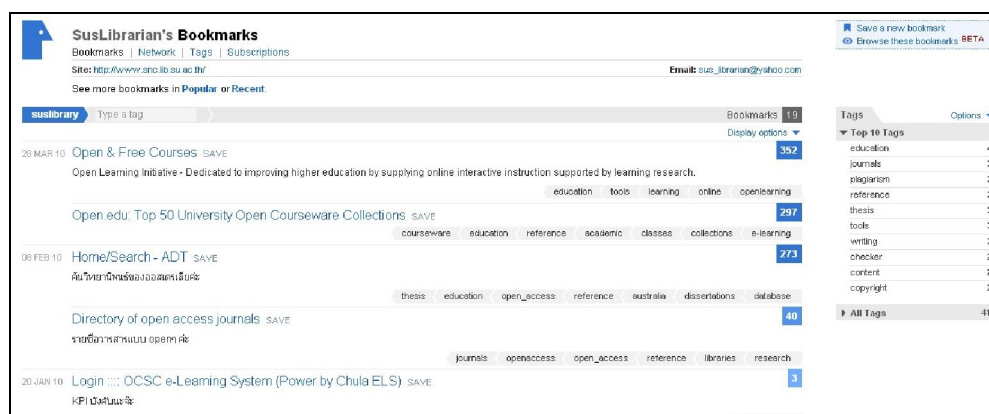
<http://delicious.com/>

สมัยแรกๆ ที่มีอินเทอร์เน็ตมีการรวบรวมรายชื่อเว็บไซต์ที่น่าสนใจหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่ใช้วิธีดั้งเดิมคือจด ตามด้วยตัดปะทำเป็นนิตยสาร บ้างก็ทำเป็นแผ่นปลิวปิดตามบอร์ด หรือเย็บรวมเล่ม ต่อมาเมื่อมีผู้จัดพิมพ์เราก็อ้างอิง บ้างก็มีการจัดหมวดหมู่เว็บไซต์ลงในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ บ้างก็จัดทำเป็น Portal ฯลฯ ขึ้นอยู่กับความถนัดและความสามารถของบุคลากรในห้องสมุดนั้น

หากเป็นชีวิตของคนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ มักเก็บเว็บไซต์ที่ชอบหรือใช้ค้นหาเป็นประจำไว้ที่เบราว์เซอร์ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ตรง “ที่คั่นหน้าเว็บ” และข้อมูลที่เก็บต้องอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องนั้นเท่านั้น

เมื่อทุกอย่างเปลี่ยนไปจากชีวิตส่วนตัวที่ต้องไปถามใครๆ ว่าข้อมูลที่ต้องการอยู่เว็บไหน แล้วก็นำไปเก็บที่เครื่อง กลายเป็นมีผู้สร้างเว็บไซต์ที่อนุญาตให้เก็บรายชื่อเว็บไซต์ และสามารถแบ่งปันกันได้

<http://delicious.com/suslibrary>

การทำงาน Delicious เป็นแนวคิดที่ให้ผู้ใช้งานสามารถเก็บรายชื่อเว็บไซต์ไว้บนอินเทอร์เน็ต ผลคือเรียกใช้ข้อมูลที่ไหนก็ได้ต่างจากการเก็บแบบเดิม สิ่งสำคัญคือผู้สร้าง สร้างให้มีการเชื่อมโยงรายชื่อของเว็บไซต์ที่เราเก็บว่ามีใครชอบเหมือนเรากี่คน ทำให้รู้ว่าเว็บนั้นมีผู้ใช้กี่คนในโลกที่ทำบุญมาร์กเว็บไซต์นี้ไว้แล้วยังสามารถสร้าง Tag เพื่อจัดกลุ่มและค้นคืน และเปิดให้ผู้อื่นเข้ามาดูและแลกเปลี่ยนกับเราได้

Keep Share Discover คือแนวคิดของ Delicious ที่ฟังดูคุ้นๆ กับเรื่องราวของการทำงานแบบเครือข่าย แหล่งสารสนเทศที่เกิดจากความร่วมมือเต็มเต็ม หยิบเอาไปใช้แล้วส่งต่อไปถึงผู้ใช้บริการของเราได้อย่างง่ายดาย

Facebook @suslib.snamchandra

<http://www.goodreads.com/>

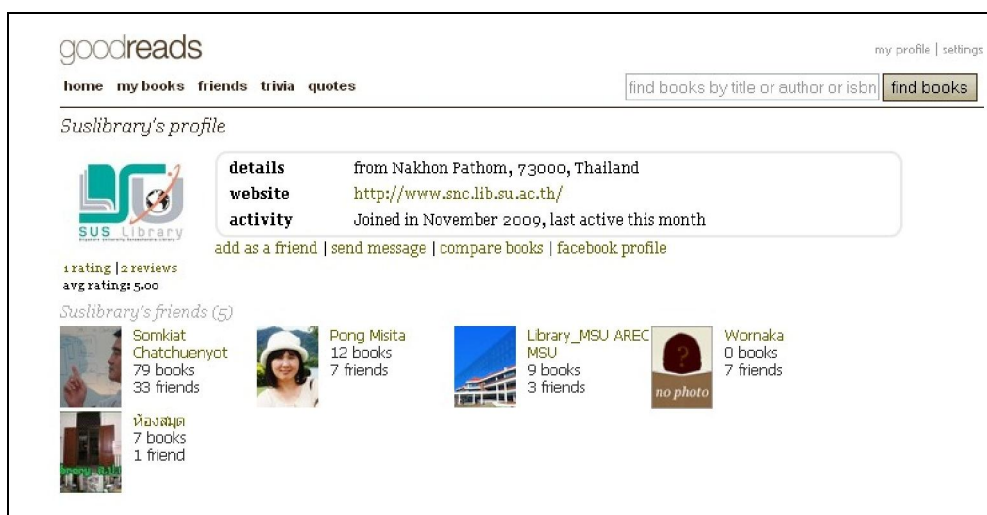

Goodreads ได้แจ้งพันธกิจของตัวเองไว้ว่า “to improve the process of reading and learning throughout the world”

สมัยก่อนการแนะนำหนังสือเป็นเรื่องภายในของแต่ละห้องสมุด ซึ่งไม่ต่างกับการเก็บเว็บไซต์ที่ชอบในเครื่องคอมพิวเตอร์ กาลเวลาเปลี่ยนไปพร้อมกับเทคโนโลยี Delicious สร้างไว้สำหรับเก็บเว็บไซต์ ขณะที่มีคนสร้างชั้นหนังสือออนไลน์ขึ้นมาให้รวบรวมรายชื่อหนังสือวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น เว็บไซต์แบบนี้เกิดขึ้นมากมาย แต่ในที่นี้จะขอพูดถึง Goodreads

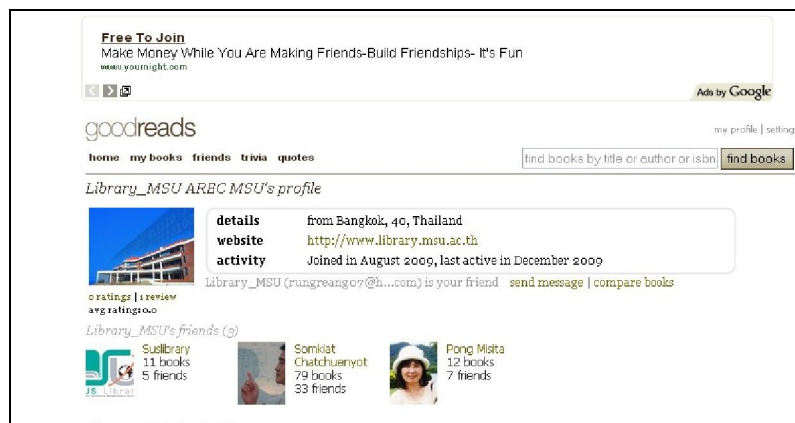
Goodreads เป็นเครือข่ายสังคมที่ใหญ่ที่สุดสำหรับผู้อ่านในโลก ทุกๆ วันจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้น และทุกๆ วันสมาชิกก็จะแนะนำหนังสือส่งขึ้นมาบนชั้นหนังสือออนไลน์ มีคำแนะนำ ความประทับใจ หรือข้อโต้แย้ง หรือความคิดเห็นอื่นๆ เมื่อได้นำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเองอ่าน

และเช่นเดียวกับเครือข่ายสังคมอื่น ที่เราสามารถหาเพื่อนได้โดยใช้หนังสือเป็นสื่อ หนังสือภาษาต่างประเทศอาจหาได้ง่ายกว่าเพราะค้นผ่านเว็บไซต์อย่างอเมซอน หากหนังสือภาษาไทยเราต้องนำข้อมูลขึ้นด้วยเอง

Facebook @suslib.snamchandra

และที่นี้เราสามารถหาเพื่อนและแบ่งปันหนังสือได้เช่นเดียวกันแต่ละห้องสมุดไม่สามารถแนะนำหนังสือได้ทุกเล่ม แต่หนังสือเล่มที่แนะนำนั้นอาจมีในห้องสมุดของเพื่อน ความร่วมมือที่ต้องการลดความซ้ำซ้อนและประหยัดเวลาของการทำงานสามารถทำได้เพียงเราเป็นเพื่อนกัน แล้วแบ่งหนังสือของเพื่อนมาไว้ที่เรา ทั้งเราและเพื่อนต่างจะมีหนังสือเพิ่มขึ้น ให้กับผู้ใช้บริการผู้ใช้ต่างกลุ่มและต่างสถาน

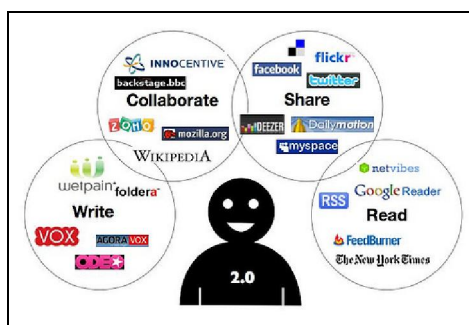

Facebook@suslib.snamchandra

มีผู้สร้างเทคโนโลยีให้เป็นเครื่องมือมากมาย ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับงานของห้องสมุด ความร่วมมือในการทำงานสามารถทำได้เหมือนกับการ “เล่น” Facebook หรือ Twitter ในโลกส่วนตัวของแต่ละคน และความร่วมมือก็ไม่ได้จำกัดเฉพาะคณะทำงานในห้องสมุดเท่านั้น

ในโลกของ web 2.0 แล้ว เจ้าของเนื้อหาคือผู้ใช้ หากดึงคนกลุ่มนี้เข้ามาช่วยสร้างเนื้อหา แล้วแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากจะเป็นกันช่วยกันทำงาน เรียนรู้ด้วยกันกับคนต่างวัยก็จะเกิดความเข้าใจมากขึ้น ผลพลวคือทุกคนต่างเรียนรู้ ทำงานและแสวงหาสารสนเทศตามที่ตนถนัด เรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้ เข้าใจว่าจะรับอย่างไร แล้วนำพาประสบการณ์ไปสร้างความแข็งแกร่งให้กับตัวเอง ก็จะเป็นคุณแก่ประเทศชาติยิ่งนัก

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด แบบไร้ข้อจำกัดของเวลาและสถานที่ทำได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการนำเครื่องมือของเครือข่ายสังคมไปปรับใช้ ขอเพียงเปิดใจและเข้าไปลองใช้

<http://www.flickr.com/photos/activeside/2367540964/>

แบ่งปัน=SHARE

สมเกียรติ ฉัตรชัยยศ chatchu1970@gmail.com ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 สมปอง มิสิตะ missitaa@gmail.com สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสามารถเทียบเคียงได้กับการแบ่งปันซึ่งเป็นสังคมที่งดงามแบบไทย หากเมื่อนำการแบ่งปันไปผนวกกับความก้าวหน้าของวิทยาการคอมพิวเตอร์ในยุคที่เรียกว่า Web 2.0 ทำให้สมาชิกของข่ายงาน หรือข่ายงาน รวมทั้งปัจเจกบุคคลสามารถทำงานร่วมกัน และแบ่งปันสารสนเทศได้อย่างง่าย โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่และระยะทาง บทความนี้เสนอกรณีศึกษาของการแบ่งปันเว็บไซต์ใน Delicious และการแนะนำหนังสือใน Goodreads ซึ่งเป็นความร่วมมือที่ทุกห้องสมุดสามารถทำได้ง่าย มองเห็นภาพการทำงานแบบเครือข่ายและแบ่งปันสารสนเทศร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

Abstract

The collaboration between libraries is a kind of sharing on the base of very appreciate Thai traditional culture. When the sharing is combined to the Internet Technology in the age of Web 2.0 makes the members of library networking, in and between libraries and including individual, are able to work together and share information simply and free from time limit, location and distance. There are many websites those present functions of sharing such as Delicious helps in collecting and managing the links with marked tags or key words. The suggestion and discussion on interested books are the functions of Goodreads website. This can be seen as the image of networking and sharing of information in real between libraries members.

